

Familie en netwerk

Ondersteunen van familieleden in de FGGZ

Sara Rowaert, Femke Hanssens, Sofie Van der Meersche & Leen Cappon

Familieleden spelen een sleutelrol in herstel, maar ervaren vaak zelf grote emotionele belasting. Deze bijdrage toont hoe Familieondersteunende Groepen – zowel fysiek als online – hen versterken in veerkracht, verbinding en begrip. Onderzoek wijst uit dat beide vormen vergelijkbare therapeutische effecten hebben, terwijl online deelname extra toegankelijkheid biedt. Een inspirerend voorbeeld van hoe digitale en face-to-face zorg elkaar versterken en samen bijdragen aan een meer familiegerichte en duurzame forensische geestelijke gezondheidszorg.

Kinderen in beeld

Leen Cappon (ScienceForCare, PC Sint-Jan-Baptist), Manon Heyndrickx (voormalig medewerker PC Sint-Jan-Baptist; Autisme Centraal), Vincent Ronse De Craene (UGent, Vakgroep Experimentele, Klinische en Gezondheidspsychologie), Thomas Van Beveren (Afdelingshoofd, PC Sint-Jan-Baptist), Femke Hanssens (Hoofddarts, PC Sint-Jan-Baptist), Sara Rowaert (ScienceForCare, PC Sint-Jan-Baptist)

Kinderen van ouders in forensische zorg blijven vaak onder de radar, terwijl de impact op hun leven groot is. Deze bijdrage laat zien hoe een structureel kindvriendelijk beleid het verschil maakt. Met initiatieven zoals aangepaste bezoekerimtes en een co-creatief ontwikkeld kinderboek wordt ruimte gecreëerd voor erkenning, gesprek en verbinding. Een krachtig pleidooi om kinderen actief te 'zien' en hen een volwaardige plaats te geven binnen herstelgerichte zorg.

Van papa-praat tot kinderboek

Peggy Copermans en Ine Simons (OPZC Rekem)

Hoe maak je complexe situaties begrijpelijk voor kinderen én versterk je tegelijk herstel bij ouders? Deze bijdrage toont hoe het vaderschap wordt ingezet als ingang tot herstel binnen de forensische psychiatrie. Via papa-praatgroepen en creatieve doe-boekjes ontstaat een veilige manier om moeilijke thema's bespreekbaar te maken. Door in te zetten op verbinding, taal en co-creatie worden zowel ouders als kinderen ondersteund, met een duurzame impact op hun relatie en toekomst.

Veerkracht van professionals en teams

Terugveren: veerkracht van teams in de GGZ

Vicky Van Bulck (Zorggroep Sint-Kamillus, PhD-kandidaat Universiteit Tilburg)

Hoe blijven teams overeind wanneer ze geconfronteerd worden met ingrijpende gebeurtenissen? Deze bijdrage zoomt in op teamweerbaarheid in de geestelijke gezondheidszorg en toont hoe verstoringen niet alleen individuen raken, maar volledige teams onder druk zetten. Vanuit recente praktijkstudie wordt duidelijk hoe teams via samenwerking, herstel en leren een krachtige buffer vormen tegen stress en motivatieverlies. Een inspirerend pleidooi om collectieve veerkracht actief te versterken als fundament voor duurzame zorg.

Veerkracht als hulpverlener: atypische tools om bij te tanken

Louise Gousseau (Voluit VZW)

Veerkracht ontstaat niet vanzelf — en zeker niet alleen. Deze bijdrage laat zien hoe hulpverleners hun draagkracht versterken via verbinding, gedeeld leiderschap en professionele inbedding. Intervisie, netwerkgericht werken en ruimte voor tempo en grenzen vormen cruciale bouwstenen om duurzaam inzetbaar te blijven. Een herkenbaar en praktisch verhaal dat toont hoe samenwerken niet alleen cliënten, maar ook hulpverleners sterker maakt.

Voel je veerkracht: een ervaringsgerichte miniworkshop

Stijn Parthoens (OPZC Rekem)

Hoe blijf je als professional stevig staan in een veeleisende forensische context? Deze interactieve bijdrage brengt veerkracht van theorie naar praktijk. Via een korte, ervaringsgerichte workshop ontdekken deelnemers hoe ze hun stressregulatie kunnen herstellen en hun draagkracht versterken, met technieken uit psychomotorische therapie en mindfulness. Een laagdrempelige maar krachtige uitnodiging om even stil te staan, op adem te komen en opnieuw verbinding te maken met wat energie geeft. Een praktijkgerichte sessie die inzet op duurzame inzetbaarheid en kwaliteitsvolle zorg.

Indicatiestelling en risicomangement

Twintig jaar later: wat leren recidivecijfers?

Claudia Pouls¹, Petra Habets^{1,2} & Inge Jeandarme^{1,3}

1. Kenniscentrum Forensisch Psychiatrische Zorg (KeFor), OPZC Rekem
2. Tilburg University, afdeling Ontwikkelingspsychologie
3. Faculteit Rechtsgeleerdheid en Criminologische Wetenschappen, KU Leuven

Wat leren twintig jaar opvolgonderzoek ons over forensische behandeling? Deze bijdrage presenteert unieke langetermijnrecidivecijfers van geïnterneerden uit Vlaamse medium security units. Door te kijken naar frequentie, aard en timing van hervat ontstaat een genuanceerd beeld op risico en re-integratie. De inzichten doorbreken aannames en bieden concrete handvaten voor beleid en praktijk. Een waardevolle bijdrage voor wie werk wil maken van evidence-based beslissingen en duurzame maatschappelijke veiligheid.

Behandeling en doorstroom bij hoge PCL-R scores

Eva Rios (FPC Antwerpen), Nele Vastmans (Sint-Kamillus Bierbeek), Dr. Jolien Schildermans (Sint-Kamillus Bierbeek), Julie Kwaspen (FPC Antwerpen)

Patiënten met een hoge PCL-R score worden vaak als ‘onbehandelbaar’ beschouwd, met beperkte doorstroom als gevolg. Deze bijdrage doorbreekt dat beeld en toont, op basis van praktijkervaring en samenwerking tussen voorzieningen, dat behandeling en re-integratie wel degelijk mogelijk zijn. Met gerichte diagnostiek, schema-therapie en gedeeld risicomangement worden nieuwe perspectieven geopend. Een hoopvolle en praktijkgerichte kijk op een complexe doelgroep, met samenwerking als sleutel tot succes.

Wederopsluiting na FPC-behandeling: lessen voor de toekomst

Prof. Dr. Inge Jeandarme (FPC Antwerpen), Sophie Verschueren (FPC Antwerpen)

Waarom worden sommige patiënten opnieuw opgenomen na een succesvolle doorstroom? Dit onderzoek brengt voor het eerst systematisch de omvang, oorzaken en voorspellers van wederopsluiting in kaart. De resultaten tonen dat hervat vaak samenhangt met zorgcontinuïteit en contextfactoren, eerder dan met nieuwe ernstige feiten. Het benadrukt het belang van intensieve opvolging, samenwerking en maatwerk in het eerste jaar na ontslag. Een scherpe analyse die richting geeft aan een meer samenhangend en toekomstgericht zorglandschap.

Behandeling 1: Therapeutische interventies en behandelmodellen

Van pantser naar contact – de kracht van schemagerichte vaktherapie

Else Stubbe en Bea Durand (FPC Antwerpen)

Hoe doorbreek je hardnekkige patronen die delictgedrag voeden? Deze bijdrage toont de kracht van schemagerichte vaktherapie binnen de forensische psychiatrie. Via ervaringsgerichte methodieken zoals beeldende therapie en muziektherapie worden diepgewortelde schema's niet alleen begrepen, maar ook voelbaar en veranderbaar. Door cliënten letterlijk in beweging te brengen, ontstaat ruimte om nieuwe copingstrategieën te oefenen en emoties beter te reguleren. Een inspirerend pleidooi voor therapie die hoofd, hart én lichaam verbindt en zo duurzame verandering mogelijk maakt.

Het delict begrijpen via basisbehoeften

Danny Bunck en Roos Van Vlaanderen (PC Sint-Jan-Baptist)

Deze bijdrage introduceert 'Mijn Positief Levensplan' (MPL), een vernieuwende aanpak voor delictanalyse gebaseerd op het Good Lives Model. In plaats van louter te focussen op risico's, vertrekt MPL vanuit de onderliggende basisbehoeften van cliënten en zoekt het naar constructieve manieren om deze te vervullen. Het gestructureerde traject biedt heldere handvatten, versterkt de continuïteit in zorg en creëert een gedeelde taal binnen teams. Een krachtige verschuiving van probleemgericht naar toekomstgericht werken, met oog voor een betekenisvol en delictvrij leven.

Geïntegreerde behandeling binnen FOR FACT

Marlies Jonckers, Karlien Vermeiren en Jeroen Decoster (VZW Walden – Fenix)

Hoe ga je om met dubbele diagnose in een forensische context zonder onmiddellijk te hervallen op opname? Deze bijdrage belicht het geïntegreerde behandelmodel van Fenix+, waar ambulante en outreachende zorg centraal staan. Met een aanklappende aanpak en gerichte interventies bij middelengebruik wordt ingezet op stabilisatie zonder verhoogde recidive. De nauwe samenwerking tussen verschillende zorgvormen blijkt cruciaal. Een praktijkvoorbeeld dat aantoont hoe innovatie en samenwerking leiden tot betere en duurzamere zorguitkomsten.

Behandeling 2: Zorgpraktijk en behandelcontext

(De) weg van de ontmoeting

Inge Jans (OPZC Rekem)

Wat gebeurt er wanneer zorg abrupt stopt op het moment dat iemand ze het hardst nodig heeft? Deze indringende getuigenis neemt je mee in een confronterend verhaal uit de praktijk, waarin machteloosheid, goede intenties en moeilijke keuzes samenkomen. Het biedt een kritische reflectie op hoe teams omgaan met 'probleemgedrag' en pleit voor blijvende verbinding, zelfs wanneer het bijzonder moeilijk wordt. Een beklijvend verhaal dat uitnodigt tot dialoog, samenwerking en menselijkheid in forensische zorg.

Keep Calm and Carry On – beheerst en fixatieloos behandelen

Dr. Frederik Bellens, Charlotte Lefevre en Wendy Naegels (FPC Antwerpen)

Hoe ga je veilig om met extreme crisissituaties zonder terug te grijpen naar fixatie? Deze praktijkgerichte bijdrage toont hoe een fixatievrije aanpak binnen het FPC Antwerpen mogelijk is, zelfs bij suïcidaliteit en automutilatie. Met heldere kaders, intensieve begeleiding en een sterk gedragen teamvisie wordt veiligheid gekoppeld aan herstelgericht werken. Een inspirerend voorbeeld van hoe doordachte keuzes, veerkrachtige teams en alternatieve interventies leiden tot respectvolle en effectieve zorg.

Het effect van een positief therapeutisch leefklimaat

Tezeta Moons en Cynthia Van Otten (FPC Antwerpen)

Een veilige en stimulerende omgeving maakt het verschil. Deze bijdrage toont hoe een positief therapeutisch leefklimaat het welzijn en de motivatie van patiënten versterkt. Door middel van diverse groepsactiviteiten en een herstelgerichte benadering wordt gewerkt aan vertrouwen, groei en zelfstandigheid. De combinatie van structuur, succeservaringen en sociale verbinding helpt patiënten om nieuwe vaardigheden te ontwikkelen en perspectief te vinden. Een krachtig pleidooi voor de impact van het alledaagse in forensische zorg.

Beleving en perspectief van de zorggebruiker

Herstel en internering: de stem van ervaringsdeskundigen

An Kenes (Reconnect&Rebuild, netwerken internering), Ludo Van Geldorp (PZ Bethanië), Danijel Versic (CGG Vagga), Jill Vandepierre (Mobiel Forensisch Team), Els Van Achter (Multiversum)

Hoe breng je herstel, veiligheid en maatschappelijke re-integratie samen? Deze bijdrage laat ervaringsdeskundigen zelf aan het woord en biedt een uniek inzicht in herstelgericht werken binnen de interneringsnetwerken. Vanuit praktijkervaringen in diverse settings wordt duidelijk hoe hoop, identiteit en verbinding richting geven aan zorg. Tegelijk wordt de cruciale rol van ervaringsdeskundigen en naasten belicht. Een krachtige oproep om ervaringskennis structureel te verankeren als essentiële bouwsteen van kwaliteitsvolle forensische zorg.

Ervaringsdeskundigheid als hefboom voor herstelgerichte forensische zorg

Katlijn Vander Meeren (referentiepersoon ervaringsdeskundigheid internering – FOD Volksgezondheid)

Ervaringsdeskundigheid wint aan belang, maar hoe veranker je die duurzaam binnen de forensische zorg? Deze bijdrage toont hoe referentiepersonen organisaties ondersteunen bij de implementatie en versterking van ervaringskennis in complexe zorgcontexten. Via inspiratiesessies, intervisie en netwerkvorming ontstaat een lerende omgeving waarin herstel en empowerment centraal staan. Een toekomstgerichte visie die pleit voor co-creatie tussen professionele expertise en ervaringskennis als motor voor kwalitatieve zorg.

Positie en rol van detentie

Joachim De Ridder en Nelle Vandamme (FOD Justitie)

Wat betekent detentie echt binnen forensische zorg? Deze prikkelende, verhalende bijdrage nodigt uit tot reflectie over de betekenis van zorg binnen muren. Zonder cijfers maar met scherpe observaties wordt detentie benaderd als spiegel van onze maatschappij, waar rollen, grenzen en betekenissen voortdurend verschuiven. Een inspirerende denkoefening die bestaande zekerheden uitdaagt en nieuwe perspectieven opent op zorg, verantwoordelijkheid en menselijkheid binnen detentie.

Netwerkgzorg en innovatie

Geen forensische zorg zonder landbruggen

Steven Degrauwe (Sint Kamillus Bierbeek) Mieke Goyens (Netwerk en internering HvB Brussel NL)

Hoe verenig je individuele zorg met de opdracht om de samenleving te beschermen? Deze bijdrage verkent de spanningsvelden binnen de forensische geestelijke gezondheidszorg en legt de vinger op de nood aan sterke samenwerking. Door de focus te leggen op gedeelde principes binnen netwerken van zorgpartners ontstaat een krachtig model van 'verbonden eilanden'. Een inspirerend pleidooi voor samenwerking als sleutel tot kwaliteitsvolle zorg én maatschappelijke veiligheid.

Van Dublin naar Vlaanderen: de DUNDRUM-2 herbekeken

dr. Hannah De Laet¹, Claudia Pouls¹, prof. dr. Inge Jeandarme¹² & dr. Petra Habets¹³

1. Kenniscentrum Forensisch Psychiatrische Zorg (KeFor), OPZC Rekem
2. KULeuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid en Criminologische Wetenschappen
3. Tilburg university, afdeling ontwikkelingspsychologie

Hoe bepaal je op een objectieve en rechtvaardige manier wie eerst zorg nodig heeft? Deze bijdrage belicht de aanpassing van de DUNDRUM-2 triage-instrument aan de Vlaamse context. Via een doorgedreven Delphi-studie werd een breed gedragen en gevalideerde versie ontwikkeld. Het resultaat: meer structuur, transparantie en afstemming in wachtlijstbeheer. Een belangrijke stap richting efficiëntere inzet van schaarse zorgcapaciteit en een meer uniforme forensische praktijk.

De opkomst van e-health in de forensische psychiatrie

dr. Petra Habets^{1,2}, Prof. dr. Ingeborg Jeandarme^{1,3}, Prof. dr. Stefan Bogaerts^{2,4}

1. Kenniscentrum Forensisch Psychiatrische Zorg (KeFor), OPZC Rekem
2. Ontwikkelingspsychologie, Tilburg University
3. Rechtsgeleerdheid en Criminologische Wetenschappen, Katholieke Universiteit Leuven
4. Fivoor Science and Treatment Innovation (FARID), Rotterdam

Digitale innovaties openen nieuwe perspectieven in de forensische zorg. Deze bijdrage focust op de Experience Sampling Method (ESM), waarbij patiënten via smartphone meerdere keren per dag hun ervaringen registreren. Dit levert unieke inzichten op in emoties, context en symptoomdynamiek. Ondanks uitdagingen rond motivatie en toepasbaarheid, toont deze aanpak sterke meerwaarde voor zowel klinische besluitvorming als onderzoek. Een blik op de toekomst van gepersonaliseerde en datagedreven forensische zorg.

Zorg voor mensen met een verstandelijke beperking

Samenwerking met justitie: partnerschap in evenwicht

Stéphanie Du Bois (Voluit VZW)

Hoe bouw je een duurzaam partnerschap tussen zorg en justitie, met respect voor ieders opdracht? Deze bijdrage verkent de samenwerking tussen hulpverlening en justitie als een samenspel van complementaire rollen. Waar de ene inzet op herstel en re-integratie, bewaakt de andere het juridisch kader en de maatschappelijke veiligheid. Door te investeren in duidelijke communicatie, transparante rolafbakening en wederzijds begrip, ontstaat ruimte voor vertrouwen en synergie. Een inspirerend pleidooi voor samenwerking waarin verschillen geen obstakel vormen, maar net de kracht van geïntegreerde begeleiding versterken.

Geprikkeld in en door detentie

Karen Claeys (team Morpho – Hubbie), Jorik Van der Veken (de Schakel – O.C. St.-Ferdinand)

Mensen met een beperking zijn vaak onzichtbaar, maar sterk aanwezig binnen detentiecontexten. Deze bijdrage werpt licht op de werking van VAPH-diensten in Vlaamse gevangenissen en toont hoe zij bruggen slaan tussen binnen en buiten de muren. Via individuele begeleiding, groepswerking en ondersteuning bij uitstroom wordt ingezet op continuïteit in zorg en een menswaardig perspectief na detentie. Een krachtige reflectie op de impact van detentie en het belang van intersectorale samenwerking om kwetsbare doelgroepen beter te ondersteunen.

Visualiseren van emotionele ontwikkeling bij personen met een verstandelijke beperking

Aristo Ongena (UGent, PC Sint-Jan-Baptist Zelzate)

Hoe maak je emotionele ontwikkeling bespreekbaar en zichtbaar in een forensische context? Deze bijdrage stelt een innovatieve, co-creatief ontwikkelde methodiek voor die gebruik maakt van visuele en spelgebaseerde tools. Door samen met cliënten hun emotionele ontwikkeling te verkennen, ontstaat meer inzicht, erkenning en afstemming van zorg. Deze aanpak versterkt niet alleen het begrip van gedrag, maar geeft cliënten ook meer regie in hun traject. Een inspirerend voorbeeld van hoe participatieve en toegankelijke methodieken bijdragen aan kwaliteitsvolle zorg op maat.